

**VERENIGING TOT BEHOUD VAN OUD,
GROEN EN LEEFBAAR VOORSCHOTEN**

Nieuwsbrief

46^e jaargang, nr. 4

December 2014

ACTIVITEITEN: pagina 14

Algemene ledenvergadering

Woensdag 25 maart 2015 vanaf 20.00 uur

**Lezing over Permanente Hof van Arbitrage plus rondleiding in het
Vredespaleis, Den Haag**

Datum nog niet bekend

Colofon

Vereniging

De vereniging is in 2003 opgericht en is een voortzetting van de Stichting tot behoud van Oud, Groen en Leefbaar Voorschoten.

Het doel van de vereniging is het behouden van de historische waarden van Voorschoten, met name door te bevorderen dat karakteristieke panden, gevels, werken en beplantingen binnen de gemeente in stand gehouden worden en beschermd, behouden, onderhouden en gerestaureerd worden alsmede door het bevorderen van een goede planologische invulling van Voorschoten en van een goed leefmilieu aldaar.

Bestuur van de Vereniging

Stan Dessens	Voorzitter	Van Hamellaan 46	071 561 6381
Jan Willem van Borselen	Secretaris	Wijngaardenlaan 21	071 561 7917
Rob Verdonk	Penningmeester	Swagermanweg 18	071 561 2981
Karel de Beer	Bestuurslid	Sixlaan 76	071 561 8301
Yvonne Lampe	Bestuurslid	Karel Doormanlaan 11	071 562 0494

Ledenadministratie

Ton de Jong, Baron Schimmelpenninck v.d. Oyelaan 54, 2252 EC Voorschoten, 071 561 6113. Wijzigingen in uw lidmaatschap doorgeven via e-mailadres: ledenadministratie@oudgroenenleefbaarvoorschoten.nl of via bovengenoemd postadres.

Nieuwsbrief

De Nieuwsbrief verschijnt viermaal per jaar. Kopij kan worden ingeleverd bij de redactiecommissie, e-mailadres: nieuwsbrief@oudgroenenleefbaarvoorschoten.nl of postadres: Karel Doormanlaan 11, 2252 BE Voorschoten. De redactiecommissie behoudt zich het recht voor om zonder opgave van redenen ontvangen artikelen niet te plaatsen dan wel aan te passen.

Redactiecommissie Nieuwsbrief

De redactiecommissie is als volgt samengesteld: Margreetje Kist, Marjolein Altena, Reinier van 't Zelfde en Yvonne Lampe (voorzitter).

Verspreiding

De distributie van de Nieuwsbrief wordt gecoördineerd door Helen Raap. In Voorschoten bezorgen leden de Nieuwsbrief.

Website en e-mailadres

Het website-adres van de vereniging is www.oudgroenenleefbaarvoorschoten.nl en het e-mailadres is bestuur@oudgroenenleefbaarvoorschoten.nl

Contributie en donaties

De minimumcontributie bedraagt voor het kalenderjaar 2014 € 7,50. U kunt ook een lidmaatschap voor het leven afsluiten voor € 150.

De contributie is verschuldigd per 1 januari van enig jaar en zal door middel van een acceptgirokaart die bij de Nieuwsbrief is gevoegd, worden geïncasseerd. Naast de contributie zijn giften voor de vereniging altijd van harte welkom. Het rekeningnummer van de vereniging is IBAN NL 87 INGB 0002 3073 45.

Inhoudsopgave

Pagina

Van de voorzitter	4
Actualiteit	6
De voortuin van Voorschoten wordt volgebouwd	7
Verslag Open Monumentendag	9
Goed versus slecht bestuur	11
Nieuwe vrijwilligers	13
Activiteiten	14
Boekpresentaties	17
Leuk om te weten	19
Voorschoten in de jaren '60	20
Afscheid Bondsgebouw Voorschoten	26
Korte berichten	27
Nieuwe leden	28

Burgerparticipatie in de praktijk

Hoe moeilijk kan het zijn als burgers zich ergens over uitspreken? Moet je ze omarmen, negeren of in hun hok terug blaffen? De afgelopen tijd hebben we alle varianten ervaren.

Toen de Toekomstvisie van de gemeente aan de orde was, werden we omarmd. Bij de presentatie van onze bijdrage aan de Toekomstvisie in de gemeenteraad van 10 juli dit jaar werden we met open armen ontvangen. De raad luisterde aandachtig en verwelkomde onze bijdrage met applaus. Onlangs presenteerde de burgemeester de voorlopige uitkomst en veel van onze inbreng was terug te vinden. Zeker ook waar het gaat om participatie van de bevolking en vrijwilligersorganisaties in onze gemeente, worden warme zinnen geschreven.

Ja, de gemeente is op de goede weg, maar o, wat is die moeilijk!

In oktober/november presenteerde de gemeente plannen voor de inrichting van het gebied van het voormalige tuincentrum 'de Gieters' (het zogenaamde UW III-gebied). De gemeente wil daar woningbouw realiseren. We hebben alle fracties in de gemeenteraad benaderd met onze bezwaren; we hebben een uitgebreide notitie opgesteld (waar verderop in de *Nieuwsbrief* over wordt geschreven) en die, mede namens het Platform Duurzaam Voorschoten, aan college en raad aangeboden. Reactie: een oorverdovende stilte. Van het gemeentehuis hebben we taal noch teken gehoord. In de raad is het voorstel van het college van B&W om een woonwijk te gaan bouwen naast de Bollenschuur door de meerderheid aanvaard. Wij wachten nog steeds op een reactie op ons voorstel voor een herbezinning op de ontwikkelingen in de Duivenvoordecorridor. Maar het laatste woord hierover is nog niet gezegd. Er moet voor deze woningbouwplannen een bestemmingsplanwijziging komen en dan komen we erop terug!

Dan het parkeren bij het station: dat is bijna een soap aan het worden. Al jaren zijn er bezwaren tegen het klakkeloos vergroten van het parkeerterrein aan de zuidkant van het station (zeg maar tot aan de Brunita Gemmekelaan). Al anderhalf jaar zijn wij met de gemeente in gesprek om onder andere het terrein achter het Texaco-benzinestation te betrekken bij het oplossen van het parkeerprobleem bij het station, want dat parkeerprobleem is er voor auto's, maar zeker ook voor fietsers. En ja hoor, de gemeente presenteert vier varianten waar de bevolking op mag reageren; zo gaat het goed. Een kleine honderd bewoners reageren. De gemeente maakt niet duidelijk hoeveel mensen voor of tegen een van de varianten zijn, maar presenteert doodleuk de uitbreiding tot aan de Brunita Gemmekelaan. Alsof er al die tijd niets gebeurd is: 'oude wijn in nieuwe zakken'.

Inspraak genegeerd en zonder de ware argumenten op tafel te leggen gewoon doorstomen. Nou waren de rapen in de raad ook gaar. Een tweeën half uur durende discussie op 20 november zette de voorstellen van de gemeente 'on hold'.

Wordt vervolgd!

Stan Dessens

Noot redactie:

Op 1 december hebben we bij de gemeente een Wob-verzoek ingediend betreffende de ontwikkelingen rond de besluitvorming over parkeren bij het station. De Wet openbaarheid van bestuur (Wob) regelt het recht op informatie van de overheid en we hebben om die reden aan de gemeente gevraagd ons een aantal documenten ter beschikking te stellen voordat over dit onderwerp in de commissie WRG of in de raad wordt gesproken c.q. besloten.

Overleg met de wethouder en met de fracties van de politieke partijen

In het afgelopen kwartaal hielden wij onze reguliere gesprekken met de Voorschotense politiek. We hadden bij alle gesprekken dezelfde agendapunten. Een aantal van deze punten komt ook in deze *Nieuwsbrief* aan de orde dus daar vindt u ons standpunt hierover. Het zijn de punten Toekomstvisie, Duivenvoordecorridor en Stationslocatie.

De andere punten waren de locatie bij de kerk Het Kruispunt en de hoogspanningsleidingen.

Locatie bij de kerk Het Kruispunt

Wij pleiten ervoor de kerk in zijn omgeving te behouden; het is een karakteristiek punt midden in het centrum waar door de jaren heen al monumentale panden zijn verdwenen. De kerk is een gemeentelijk monument. Toch maken wij ons zorgen dat omwille van de ontwikkeling van het centrum een plan wordt ontwikkeld om op deze plek ook weer een fors gebouw neer te zetten. Op het Deltaplein verrijst immers binnenkort een gebouw van vijf verdiepingen en ook het AH-gebouw heeft al een hoek met vijf bouwlagen.

Hoogspanningsleidingen

Mede namens de werkgroep Voorschoten onder hoogspanning waarmee wij in contact zijn, vragen we de gemeente aandacht voor de subsidiemogelijkheden die het rijk biedt om de leidingen ondergronds aan te leggen. Dit landelijk subsidieproject start in 2017 en gaat vijftien jaar duren. De hoogspanningslijnen in Voorschoten dateren van vlak na de oorlog en zullen op een gegeven moment aan vervanging toe zijn. Ook zijn er veel klachten over geluidsoverlast over het hele traject, vooral bij vochtig weer, en met name bij het opstijgpunt in het Voorsche Park.

We voerden de gesprekken met wethouder Bremer en met de fracties van VVD, CDA, Groen Links en de PvdA. Het is jammer dat de afspraak met de SP misliep en ONS Voorschoten en D66 niet hebben gereageerd op ons (herhaald) verzoek voor een gesprek.

De voortuin van Voorschoten wordt volgebouwd

7

De Duivenvoordecorridor wordt een ecologisch drama. Van de plannen die eerder zo prachtig spraken van een groene buffer tussen Den Haag en Leiden, is weinig meer over. Er moet gebouwd worden om de enorme uitgaven van de gemeenten Voorschoten en Leidschendam-Voorburg te dekken.

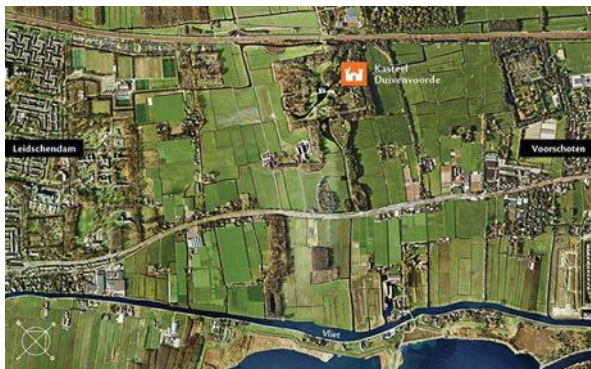
Hoe was het ook alweer?

De oorspronkelijke indeling van de landerijen moest terugkomen. 15% zou bebouwd mogen worden en dat moest dan in de stijl van oude buitenplaatsen. Natuurlijk werden deze huizen bewoond, door één familie of meerdere, maar daar zou het dan echt bij blijven. De rest van het land werd weer groen door de bestaande glastuinbouw uit te kopen en weiland, park, bos, voet- en wandelpaden te creëren. Van glas naar gras, zo was het thema.

Prachtige plannen van tafel

Al jaren wordt er gesproken en gehandeld. Tuinders zijn voor miljoenen uitgekocht en nu is het geld op. Wat overblijft van de prachtige plannen, zijn vijf woonwijken in Leidschendam-Voorburg en veel te dure, te grote, en daardoor onverkoopbare woningen in het Voorschotense deel.

In Haagwijk liggen de plannen voor acht bouwkvavels en een appartementengebouw met elf woningen. Plan Roosenhorst (ten noorden van de Kniplaan) dat onlangs zo groots werd aangekondigd wordt voor 4000 m² (was 2000) huisoppervlak bebouwd. Met huizen van 8 meter breed en 12,5 meter diep komt dat neer op veertig huizen. En dan hebben we het nog niet gehad over de vele vierkante meters die daarbij opgeteld moeten worden voor tuinen en infrastructuur.

In Leidschendam-Voorburg is het project ook al een financieel drama. In totaal moet deze gemeente € 15,7 miljoen bijleggen. Dat is ruw geschat zo'n € 60.000,- per woning. In totaal zullen er 260 woningen, waarvan vijf appartementengebouwen, in een vijftal wijken worden gebouwd. De politiek in deze gemeente is, op zijn zachtst gezegd, onaangenaam verrast en eist dat het plan van tafel wordt geveegd. Daar is het laatste woord nog niet gesproken.

'Van glas naar gras' wordt 'Van glas naar steen'

Maar als alles wel doorgaat, groeien Voorschoten en Leidschendam-Voorburg aan elkaar vast. Wat is er dan nog over van de ambities van het project voor 'een groene buffer waar inwoners uit de hele regio kunnen recreëren'? De Vereniging tot Behoud van Oud, Groen en Leefbaar Voorschoten maakt zich ernstige zorgen. De Planologiecommissie van OGLV heeft zich over het project gebogen en is zeer geschrokken van de plannen die nu op tafel liggen. Want naast Roosenhorst is er in het Voorschotense deel nog een ander saneringsgebied waar nu nog geen concrete plannen over bekend zijn en dat ontbreken van concrete plannen geldt eveneens voor het kassencomplex langs het Laantje van Van Wissen. Gevreesd wordt dat ook deze groene gebieden worden opgeofferd aan woningbouw. Daarvoor moet nog wel het bestemmingsplan worden gewijzigd en we hopen dat daar het laatste woord nog niet over is gezegd. Al die huizen moeten worden gebouwd om op de zeer korte termijn iets aan het tekort van de gemeente, en de daarbij gepaard gaande rentelasten, te doen. Al deze en nog te verwachten bouwplannen zullen het einde betekenen van de voortuin van Voorschoten.

OGLV heeft, samen met het Platform Duurzaam Voorschoten, op 9 november een notitie aan het college van B&W en aan de gemeenteraad gestuurd waarin zij er met klem op aandringen om voortgaande besluitvorming in de thans voor ogen staande richting niet te nemen en de tijd te nemen voor een algehele herbezinning op de ontwikkelingen in de Duivenvoordecorridor. Deze notitie kunt u lezen op de website www.oudgroenenleefbaarvoorschoten.nl. De gemeenteraad heeft helaas niet voor een dergelijke herbezinning gekozen.

Marjolein Altena

Record aantal bezoekers bij Open Monumentendag 13 september

Open Monumentendag was dit jaar weer zeer succesvol. Er deden maar liefst vier ‘nieuwe’ monumenten mee, te weten Molenlaan 5, de Bollenschuur aan de Veurseweg, Treubstraat 21-23 en Voorstraat 39. Bij dit laatste pand werd om 10.00 uur de opening verricht door wethouder Bianca Bremer.

Wethouder Bianca Bremer en Bart van Oirsouw, voorzitter OMD

De huidige eigenaar van Voorstraat 39 is adjunct-directeur van het bouwbedrijf Burgy uit Leiden. In haar openingswoord vertelde de wethouder dat voor Voorstraat 39 de cirkel nu rond is. De eerste bestemming van Voorstraat 39 in de 18e eeuw was immers een timmermanswinkel!

Vanaf de opening liep het storm bij de ‘nieuwe’ monumenten in het centrum. Bij Voorstraat 39 werden 667 bezoekers geteld, 639 bij Treubstraat 21-23 en 500 bij Molenlaan 5. De OGLV-vrijwilligers bij deze monumenten konden de stroom bezoekers nauwelijks bijhouden op hun tellijsten. Voor alle monumenten samen werden er 6154 bezoeken geteld, bijna driemaal zoveel als vorig jaar en 1600 meer dan in het topjaar 2012. Het weer werkte uiteraard mee en er is een duidelijke synergie met de andere activiteiten tijdens het Weekend van Voorschoten.

Bij Berbice kon, onder begeleiding van Burgy, een rondgang op de steigers gemaakt worden. Hier zijn veel mensen op afgekomen en Berbice heeft dit jaar een recordaantal bezoekers gehad. Met 755 bezoekers werd zelfs Kasteel Duivenvoorde naar de tweede plaats verwezen! Zo'n honderd mensen trotseerden de wandeling door het weiland om de Knipmolen te bezoeken en bij de zusters in Huize Bijdorp was het ook weer bijzonder druk.

Foto Bob van Eerd

Op Kasteel Duivenvoorde waren weer leerlingen van groep 8 van de Voorschotense basisscholen actief als kindersuppoosten. Hiervan is door Midvliet TV een aardig filmpje gemaakt dat is te bekijken op YouTube via de link <http://youtu.be/mpIN1rka9Uo>.

Vanwege de nieuwe monumenten en vanwege een aantal afzeggingen moesten er dertien nieuwe vrijwilligers worden gevonden die als gastheer/gastvrouw konden optreden bij de verschillende monumenten. Dat is gelukt, en zowel de nieuwe als de ervaren vrijwilligers hebben zich uitstekend van hun taak gekweten. Bij alle monumenten waren blije bezoekers en vrijwilligers te zien!

Omdat de vrijwilligers op Open Monumentendag bij een monument aanwezig moesten zijn, hebben ze zelf niet de gelegenheid gehad om andere monumenten te bekijken. Om dit enigszins te compenseren, is er voor de vrijwilligers op vrijdagmiddag 31 oktober alsnog een rondleiding op de steigers rond Berbice en een kijkje in de portierswoning georganiseerd. De middag werd afgesloten met een borrel in de Oranjerie van Berbice.

Bart van Oirsouw

Veel mensen in Voorschoten denken dat de RijnlandRoute een gelopen race is, zeker nu Voorschoten voor een boortunnel heeft gekozen. Niets is minder waar, alhoewel berichten van provincie en gemeente misschien die indruk wekken. Die geplande nieuwe weg is helemaal niet nodig en daarom is er nog steeds veel verzet tegen. Onze vereniging werkt er nog steeds hard aan om te voorkomen dat de RijnlandRoute er komt. Dit doen we samen met bijna dertig andere organisaties die zijn verenigd in het Bewonersgroepen-overleg RijnlandRoute

Heel wat inspraaksessies zijn inmiddels benut om de provincie ervan te overtuigen dat men op de verkeerde weg zit en op 7 november was weer een hoorzitting van Provinciale Staten waar genoemde organisaties de vijf minuten die ieder had, hebben benut om zich ook deze keer weer tegen de plannen uit te spreken. Ook onze vereniging deed dit bij monde van onze voorzitter. Hieronder leest u de ingekorte tekst. Op onze website staat de volledige tekst.

Stan Dessens had zijn bijdrage neergelegd in vijf statements en een conclusie.

“1. De tijden zijn veranderd

Economische ontwikkelingen, de kantorenmarkt, de huizenbouw hebben zich niet ontwikkeld zoals in het scenario dat aan de RijnlandRoute ten grondslag ligt, was aangenomen.

2. De kosten-batenanalyse van de RijnlandRoute is negatief

Met de RijnlandRoute gaat u meer geld uitgeven dan hij oplevert. Soms blijkt dat achteraf, maar u weet het nu vooraf en dan getuigt het niet van goed bestuur om op de ingeslagen weg voort te gaan. Laat niet een later uit te voeren politieke enquête u hierover kapitelen.

3. Provincie en gemeenten kunnen het niet betalen

Dit is een boude uitspraak, maar met dit besluit legt u de vrijheid van komende colleges vast. U heeft de kosten niet onder controle, er komen alleen maar meerkosten, de aanbestedingsmarkt voor projecten zit u nu niet meer mee, de onderhoudskosten lopen op en alle risico's zijn voor de provincie. De gemeenten kunnen hun bijdragen voor het Regionaal Investeringsfonds nauwelijks meer opbrengen en Voorschoten gaat gebukt onder haar bijdrage van € 9 mln. aan de boortunnel.

4. U pleegt een onverantwoorde aanslag op een schaars goed: natuur

U haalt de smalle corridor die de duinen verbindt met het Groene Hart overhoop. U gaat door een belangrijke ecologische structuur heen en u bedreigt de habitat van vogels en andere dieren. De mitigatie en compensatie is niet geregeld.

5. Er is een alternatief dat een fractie kost en geen aanslag betekent op de natuur, maar bovenal het verkeersprobleem afdoende oplost: variant 0, namelijk het oplossen van de knelpunten op de huidige route

Als u het niet gelooft, begin daar dan mee en bezie vervolgens of het afdoende is. Dan zou later de beslissing voor verdere investeringen in de RijnlandRoute alsnog aan de orde kunnen komen.

Bovendien realiseert u die oplossing van de knelpunten in een paar jaar, terwijl de realisatie van de RijnlandRoute nog wel een jaar of tien gaat belopen, al was het alleen maar omdat het geld niet eerder voorhanden is.

Conclusie: goed bestuur kenmerkt zich niet door door riemen en ruiten te gaan en een beslissing erdoor te drukken omdat dat nu eenmaal van daadkracht en doorzettingsvermogen zou getuigen; goed bestuur weet tijdig de bakens te verzetten en laat zich raden door goede informatie.

Slecht bestuur luistert niet, loopt door op een ingeslagen weg en ziet niet dat die weg doodloopt. Dat is heel wat anders dan een betrouwbare overheid.”

Hoe werkt het in Voorschoten?

Tot zover de gang van zaken rond de RijnlandRoute. Ook bij ons eigen gemeentebestuur valt op het gebied van goed bestuur nog veel terrein te winnen, zeker daar waar het gaat om het serieus nemen van burgerparticipatie. Wij hielden over dit belangrijke punt niet voor niets verleden jaar een handtekeningenactie die massaal werd ondertekend! Helaas, de praktijk is nog steeds weerbarstig; u heeft erover kunnen lezen in het voorwoord van onze voorzitter. Ondanks al onze inspanningen moeten we te vaak constateren dat we tegen de bierkaai vechten. Dat weerhoudt ons er echter niet van om door te blijven gaan!

Het afgelopen kwartaal zijn we erin geslaagd een aantal nieuwe vrijwilligers voor onze vereniging te werven. Graag berichten wij u hierover.

Activiteitencommissie

Hanneke Hoyng heeft aangegeven aan het eind van het jaar te willen stoppen met haar werkzaamheden voor de commissie. Zij zal wel nog de excursie naar het Vredespaleis regelen die in 2015 zal plaatsvinden. We zijn blij dat Hanneke twee jaar met veel enthousiasme activiteiten voor onze leden heeft georganiseerd.

Met genoeg kunnen we u melden dat we twee nieuwe leden voor de Activiteitencommissie hebben kunnen werven, te weten Fietje Cramer en Henny van der Klis. Beide dames hebben inmiddels al een eerste gesprek met Liesbeth Sentrop en Hanneke Hoyng gehad om het activiteitenprogramma voor de eerste helft van 2015 te bespreken.

Kandidaat bestuursleden

Rob Verdonk, onze penningmeester, heeft eind 2013 aangegeven zich in de ledenvergadering van 2015 niet meer herkiesbaar te zullen stellen. Op die datum loopt zijn tweede termijn af.

We hebben gesproken met Emile de Haas en deze gaf aan geïnteresseerd te zijn in het penningmeesterschap. Emile heeft al een bestuursvergadering bijgewoond en daarna aangegeven graag zijn kennis en ervaring te willen inzetten voor onze vereniging.

Bart van Oirsouw, sinds verleden jaar voorzitter van het comité Open Monumentendag, heeft uit dien hoofde al een aantal bestuursvergaderingen bijgewoond, meegepraat en meegedacht. Wij hebben hem gevraagd of ook hij onze gelederen wil komen versterken en daarop heeft hij positief gereageerd.

Beide kandidaat-bestuursleden, alsmede Jan-Willem Sentrop, over wie wij u in de vorige *Nieuwsbrief* informeerden, zullen tot aan de algemene ledenvergadering van 2015 'meedraaien' in het bestuur en in de ledenvergadering worden voorgedragen voor benoeming. In onze volgende *Nieuwsbrief* zullen de heren zich aan u voorstellen.

Algemene ledenvergadering

Woensdag 25 maart 2015 vanaf 20.00 uur

Onze jaarlijkse algemene ledenvergadering vindt ook deze keer weer plaats in de bibliotheek aan de Wijngaardenlaan. Noteert u alvast de datum in uw agenda! De stukken voor deze vergadering worden in de eerste *Nieuwsbrief* van 2015 geplaatst. Daarin kunt u ook lezen wie we hebben uitgenodigd als spreker(s) na de pauze.

Geslaagde excursie naar beeldentuin Wassenaar

Donderdag 9 oktober 2014

Van krantenjongen tot miljonair. Dat Amerikaanse cliché is voluit van toepassing op Joop van Caldenborgh. Toen hij zestien jaar oud was, kocht hij zijn eerste kunstwerk van het geld van zijn krantenwijk. Die eerste aankoop is uitgegroeid tot de omvangrijke Caldic Collectie, genoemd naar het Rotterdamse bedrijf (Caldenborgh International Chemicals) van de kunstverzamelaar.

De collectie omvat vele duizenden beelden, installaties, prenten, foto's e.d. Op het landgoed Clingenbosch in Wassenaar staan zo'n zestig beelden, die tezamen een indrukwekkende beeldentuin vormen. De collectie op het landgoed omvat beelden en installaties van bekende kunstenaars als Henry Moore, Jean Tinguely, Marino Marini, Tajiri, Armando, Panamarenko, maar ook beginnende kunstenaars genieten de belangstelling van de verzamelaar.

Hij koopt bij kunsthandelaren, in ateliers bij de kunstenaars zelf en sommige werken zijn in opdracht vervaardigd. Zo staat dicht bij de villa het glazen paviljoen *Pavillion III for Joop* van Dan Graham. De titel slaat op het intensieve vooroverleg tussen kunstenaar en opdrachtgever, die pas tevreden was over het derde ontwerp van Graham.

Het landgoed is zo groot dat de vier groepen van vijftien personen die aan de twee uur durende excursie deelnemen elkaar nauwelijks zien, laat staan dat ze elkaar in de weg zouden lopen. Voor elk beeld is een goede plek gevonden, waarbij het kunstwerk optimaal tot zijn recht komt. De wandeling is een aaneenschakeling van fraai geplaatste beelden in een voortdurende wisselwerking tussen natuur en cultuur. De lichtval, de begroeiing en de hoogteverschillen in het terrein ('clinge' is afgesleten duin) dragen bij aan de optimale beleving van ieder beeld. Om een beeld heen lopen levert soms een verrassend ander zicht op. De rondleiding is bovendien 'hands on': de meeste beelden mogen bevoeld en betast worden. Ook dat draagt bij aan de beleving van ieder kunstwerk.

De collectie is zeer gevarieerd. Naast 'klassieke' bronzen en stenen beelden komen ook andere metalen en kunststoffen als polyester aan bod en ook oude machineonderdelen vormen de grondstof van een kunstwerk. De bescherming van de kunstwerken tegen de elementen vergt een regelmatig onderhoud, afgestemd op de materialen. Eén kunstwerk van hout en een gaasconstructie is zo fragiel, dat de kunstenaar al eens is ingeschakeld om het werk te kunnen behouden.

De wandeling werd afgerond in de verdiept aangelegde bibliotheek van de villa van de familie Van Caldenborgh, waar een glas wijn klaarstond. Voor wie de wandeling thuis in gedachten nog eens wilde herhalen, was een mooi fotoboek van de beeldencollectie te koop.

Op het landgoed Voorlinden, gelegen aan de overzijde van de Buurtweg tegenover de villa, is momenteel een museum in aanbouw, waarin de omvangrijke kunstcollectie van Joop van Caldenborgh wordt ondergebracht. Volgens planning gaat het in 2015/16 open. De beeldentuin rond de villa blijft ook daarna behouden en toegankelijk voor bezoekers.

Liesbeth Sentrop-Quanjer

Vredespaleis Den Haag

Voor de tweede groep deelnemers zal de lezing over het Permanente Hof van Arbitrage plus rondleiding door het Vredespaleis in 2015 plaatsvinden. Hanneke Hoyng 'zit erbovenop' en zal de leden die zich destijds hebben aangemeld informeren zodra er een datum is vastgesteld.

U kunt zich niet meer opgeven voor deze activiteit. Wilt u toch een keer deelnemen aan een rondleiding door het Vredespaleis of door de tuin, dan kunt u zich hiervoor opgeven via de website: www.vredespaleis.nl, vervolgens gaat u naar *Bezoekersinformatie*.

Begeerlijk Berbice

Op een stralende morgen is op vrijdag 12 september het boek *Begeerlijk Berbice, de buitenplaats en haar bewoners* gepresenteerd. De eerste twee exemplaren van het boek werden overhandigd aan Han Weber, lid van Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland en aan Bianca Bremer, wethouder van de gemeente Voorschoten. Beiden gaven aan zeer verheugd te zijn met het verschijnen van het boek *Begeerlijk Berbice* én de restauratie van de buitenplaats.

Foto: de auteurs van het boek

Hopelijk zal met dit boek de kracht van Berbice nog verder reiken en zullen nog meer mensen geïnspireerd raken om hun steentje bij te dragen aan het in oude luister herstellen van deze prachtige buitenplaats midden in Voorschoten. Een volledig verslag van de boekpresentatie staat op

www.buitenplaatsberbice.nl.

Bericht van het bestuur

De verkoop van het boek verliep als een trein. Op 12 november was de hele oplage van 1250 exemplaren verkocht. Het bestuur van onze vereniging heeft daarom besloten een tweede druk te laten maken van 800 exemplaren, die vermoedelijk medio december worden afgeleverd. Leden van onze vereniging kunnen het boek nog steeds bestellen door overmaking van € 17,50 (€ 25 inclusief verzendkosten) op rekening NL74 RABO 0305 2994 33 t.n.v. de Vereniging tot Behoud van OGLV onder vermelding van naam en adres. Maar het boek ligt ook bij de Kler, de Read Shop en het Museum Voorschoten.

Ook is er nog een twintigtal leden die het boek al eerder hebben betaald, maar het nog niet hebben afgehaald. Zij kunnen dat alsnog doen op de van Hamellaan 46, 2253 BN Voorschoten (tussen 17.00 en 19.00 uur).

Voorschotense verhalen

Op 20 november is het boek *Voorschotense Verhalen, tien pareltjes uit de vorige eeuw* van Jan H.M. Sloof in het Museum Voorschoten gepresenteerd. Het eerste exemplaar werd in ontvangst genomen door de burgemeester, Jeroen Staatsen.

Alle verhalen gaan over het rijke culturele verleden van ons mooie dorp Voorschoten. Jan Sloof denkt met deze publicatie veel Voorschotenaren en oud-Voorschotenaren een groot plezier te doen en zo bij te dragen aan het Voorschotens welzijnsgevoel. Zo is er een verhaal over de paardenmarkt van Voorschoten, de jaarmarkt uit 1204 die nog steeds leeft. Maar ook het verhaal ‘Smederijen in Voorschoten, ruim vier eeuwen werken met ijzer en vuur’ en een met de titel ‘Levenslint, het verhaal van Enna Aletta Deurloo’, dat gaat over het Wapen van Voorschoten.

Het boek telt 192 pagina’s en is fraai geïllustreerd met oude foto’s en documenten. Het kost € 15 en is te koop bij De Kler, The Read Shop, Daily Shop en Museum Voorschoten.

Auteur Jan Sloof (l) en burgemeester Jeroen Staatsen

Zwarte Tulpprijs voor de Bollenschuur

Machiel Vlieland en Marco Marquez, eigenaren van de Bollenschuur aan de Veurseweg, hebben op 28 november de Zwarte Tulpprijs 2014 ontvangen. Zij kregen deze stimuleringsprijs die jaarlijks wordt uitgereikt voor het behoud en de herbesteding van de bollenschuur Hoogwerff Kroon. De prijs bestaat uit een plaquette en een oorkonde.

Onze vereniging heeft veelvuldig bij de gemeente gepleit voor het behoud van de bollenschuur en was verheugd dat de gemeente verleden jaar besloot de bollenschuur tot gemeentelijk monument te verklaren om deze zo te kunnen behouden voor de toekomst.

De bollenschuur is in 1931 gebouwd voor het bollenbedrijf van B.G. Hoogwerff Kroon. Vanaf 1939 was de bollenschuur eigendom van Flinterman. Het gebouw diende tot begin jaren tachtig als opslag voor bloembollen, als woning en opslagruimte voor het tuindersbedrijf De Groot.

In 2013 kochten Machiel Vlieland en Marco Marquez de bollenschuur van de gemeente. Zij restaureerden het pand en er zijn nu een paar bedrijven in gevestigd.

De Werkgroep Behoud en Herbesteding Bollenerfgoed van het CultuurHistorisch Genootschap (CHG) Duin- en Bollenstreek werkt al sinds 1997 aan het behoud en de herbesteding van bollenschuren en andere waardevolle gebouwen van de bloembollencultuur in de Duin- en Bollenstreek. Hierdoor zien steeds meer overheden én eigenaren van bollenschuren het belang in van behoud en herbesteding. Als stimulans hiervoor wordt al elf jaar jaarlijks de Zwarte Tulpprijs uitgereikt voor een bollenschuur die op een bijzondere manier is behouden of die een goede nieuwe bestemming heeft gekregen.

Onze vereniging heeft contact met deze werkgroep en hen destijds ook gewezen op de ontwikkelingen die speelden rond de bollenschuur in Voorschoten.

Op het kruispunt van bollendorp tot forensengemeente

De jaren '60, een veelbewogen periode in de geschiedenis. De Koude Oorlog was op zijn hoogtepunt en Nelson Mandela werd in Zuid-Afrika veroordeeld tot levenslang. Nederland maakte zich om heel andere zaken druk: als prinses Irene katholiek wordt om te kunnen trouwen, is het land in rep en roer! Dat we nu met Máxima een katholieke koningin hebben, laat zien dat er in een halve eeuw heel wat kan veranderen in een samenleving. Ook in Voorschoten was dit een periode van grote veranderingen.

Nederland staat er begin jaren '60 goed voor: de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog is afgerond, de welvaart groeit en de gehele bevolking profiteert daarvan. De verzuiling neemt af en de jongeren laten van zich horen en luisteren naar de Beatles, die in 1964 hun enige concert in Nederland geven. Er komt meer vrije tijd, het toerisme komt op en een eigen auto wordt voor steeds meer mensen werkelijkheid.

Dat is ook te merken in Voorschoten, waar de Blauwe Tram verdwijnt om plaats te maken voor de auto. Maar het treinstation wordt in ere hersteld. Veel nieuwbouwprojecten worden gestart, waardoor het inwonersaantal spectaculair groeit. Het carillon in de dorpskerk, dat in de oorlog verdwenen was, wordt na een inzamelingsactie vervangen. De Moeder Godskerk wordt gebouwd in Boschgeest.

Moeder Godskerk

In de jaren '50 was Voorschoten nog een agrarisch dorp waar de meeste inwoners geboren en getogen waren. De bollenteelt en de landbouw waren belangrijk voor de werkgelegenheid. Noord-Hofland, de Vlietwijk en Boschgeest bestonden nog niet. Voorschoten had al in de jaren voor de oorlog geprobeerd om forensen aan te trekken, maar dat lukte pas echt nadat grootschalige nieuwbouwplannen op stapel waren gezet.

In heel Nederland was een chronisch tekort aan woningen. Behalve door de vele woningen die na de oorlog weer opgebouwd moesten worden, kwam dat door een flinke bevolkingsgroei. Deze 'babyboomers', geboren kort na de oorlog, kwamen in de jaren '60 op een leeftijd dat zij ook woonruimte zochten om een gezin te stichten. In deze periode kwam het nog geregeld voor dat meerdere gezinnen een woning moesten delen. Zo kon het gebeuren dat een gezin een woning kocht, maar de voormalige eigenaar er ook bleef wonen. Pas als die overleed of naar het bejaardenhuis verhuisde, kwam het hele pand beschikbaar.

De nieuwbouwplannen voor de noordkant van het dorp kwamen in een stroomversnelling toen Leiden plannen maakte om de Hoflandpolder en de Stevensholfpolder te annexeren. Ook toen waren er al plannen voor Rijksweg 11 dwars door het dorp. Het tracé zou gaan lopen over de vuilnisbelt naast het Nicolaaspad. De noordkant van het dorp zou daardoor afgesneden raken van het centrum.

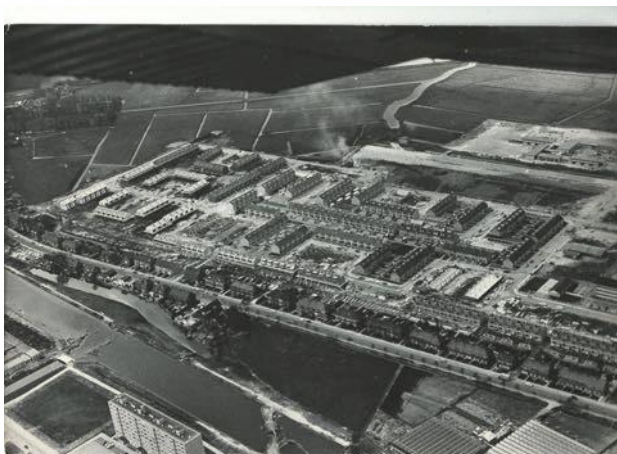
Dat was voor Leiden aanleiding om plannen te maken voor annexatie van de Hoflandpolder. Leiden was ook op zoek naar ruimte voor woningbouw, en het poldergebied leek de stad een prima plek voor stadsuitbreiding. Dat liet de Voorschotense burgemeester De Kool niet zomaar gebeuren. L. de Kool, burgemeester van 1960 tot 1971, gebruikte zijn Haagse contacten om de plannen tegen te houden. Tegelijk werden voortvarend plannen gemaakt om zelf nieuwbouw uit de grond te stampen. Meestal wordt een dorp uitgebreid vanuit het centrum, maar hier was een duidelijk signaal nodig. Daarom bouwde Voorschoten in no time flats pal aan de rand van de Korte Vliet. Boodschap: dit gebied is en blijft Voorschoten!

De Stevensholfpolder is in deze periode wel Leids grondgebied geworden.

Toespraak van burgemeester De Kool

Bij de bouw van Noord-Hofland moesten lange heipalen geslagen worden. Het gebied lag immers in de voormalige delta van de rivier. Al snel moesten de werkzaamheden op last van defensie worden stilgelegd. Behalve rivierklei bleken ook de olieleidingen van defensie in de grond te liggen, richting Schiphol en het vliegveld Valkenburg. De heipalen hadden deze leidingen op een haar na geraakt!

Noord-Hofland in aanbouw

Bij de bouw van de wijk Boschgeest waren er problemen vanuit het dorp zelf. Diverse kwekers verzetten zich tegen onteigening. Maar de tijd dat Voorschoten een bollendorp was, was voorbij. De bollenschuren in de Voorstaat en de Schoolstraat maakten plaats voor winkels. Bollenbedrijven als die van Eggink maakten aan de Veurseweg plaats voor woningen.

Ook in het huishouden deden zich grote veranderingen voor. Vanuit Amerika begonnen elektrische huishoudapparaten aan een opmars. Veel huishoudens hadden een stofzuiger, maar de was ging nog vaak met de hand en werd daarna door de wringer gehaald. In 1960 beschikte 10% van de huishoudens over een koelkast. Na de vondst van aardgas eind jaren '50 werden huishoudens in rap tempo op gas aangesloten.

Vóór 1960 werden de meeste boodschappen nog aan huis bezorgd. Zo fietste bakker Verhoog met zijn broodkar kriskras door het hele dorp langs zo'n honderd klanten. En met hem zo'n twaalf andere bakkers. Tot iemand een saneringsplan bedacht, waarin iedere bakker zijn eigen wijk kreeg. Maar de klanten wilden hun eigen bakker! Een bakker die bezorgde in de wijk van een concurrent, kon een boete krijgen. De gemoederen in het dorp konden hierbij hoog oplopen. Bakker Verhoog gooide het over een andere boeg: hij stopte met bezorgen en verkocht alleen nog maar brood vanuit zijn eigen winkel. Niemand kon zijn klanten verbieden om naar zijn winkel te komen!

En klanten kwamen, want zij hadden steeds meer te besteden. De periode van wederopbouw met de naoorlogse soberheid maakte plaats voor geleide loonpolitiek en iedereen deelde mee in de vooruitgang. De Nederlandse economie groeide als kool. In 1964 werd een loonronde doorgevoerd van 10% voor iedereen. Kom daar nu nog maar eens om! En nog waren de vakbonden niet tevreden; die wilden meer. Maar de werkgeversorganisaties waren tegen. Meer loon betekende hogere prijzen en dat zou de economie remmen. Voorlopig was daar niets van te merken. Er kwam meer in het loonzakje en er kwam meer tijd om het besteden.

Want werknemers verdienden niet alleen meer loon, maar kregen ook meer vrije tijd. De vrije zaterdag werd ingevoerd en de veertigurige werkweek werd gewoon. Met die vrije tijd kwam het toerisme op. Daar profiteerde ook Voorschoten van. Vele dagjesmensen gingen er in het weekend op uit om in het voorjaar van de bollenvelden te genieten. 's Ochtends stopten velen van hen bij de Gouden Leeuw voor een kopje koffie, om 's middags behangen met bloemenslingers op de terugweg een sorbet te komen eten, die in deze tijd populair werd.

In de jaren '50 had de oude boerderij De Gouden Leeuw het veld moeten ruimen voor verbreding van de Veurseweg. Het nieuwe pand,

ontworpen door architect Laurentius, met de herkenbare schoorsteen kwam ervoor in de plaats. Uit Amerika kwam het concept motel overwaaien. Dat wilde de familie Van der Valk ook. De gemeente ging pas na lang aarzelen akkoord met de bouw van 32 kamers. Meer mochten het er echt niet worden! Vijftig jaar later zijn het er meer dan 140.

Met mooi weer naar Vlietland was er in de jaren '60 nog niet bij. Met de aanleg van het recreatiegebied werd in 1968 begonnen. Voor die tijd was het gebied weiland en stonden er koeien. Die werden in het voorjaar overgevoerd en in de herfst weer teruggevoerd met de bok, een plat vaartuig, over de Vliet. Boer Warmerdam stak dagelijks met zijn roeiboot tweemaal over om de koeien te melken.

De meeste nieuwbouwwijken bestonden uit rijtjeshuizen met een tuin. Kwekerij Griffioen aan de Leidseweg speelde daar goed op in. Tot dan toe werd er alleen verkocht aan andere bedrijven, maar nu sloeg men een nieuwe weg in: verkoop aan particulieren. Dat bleek een gouden greep. De kwekerij groeide gestaag en werd in de jaren daarna Intratuin.

In 1970 had het dorp tweemaal zoveel inwoners als in 1950 en dat aantal is daarna nauwelijks nog gegroeid.* Veel nieuwe inwoners van het dorp woonden in de nieuwbouwwijken, maar werkten buiten de dorpsgrenzen. Voorschoten was al vroeg populair bij werknemers van KLM en Shell en bij ambtenaren van de Haagse ministeries.

* 1950: ca. 10.000, 1970: ca. 20.000, nu: 25.000

De Blauwe Tram

Met de komst van deze vele forensen kwam er behoefte aan meer openbaar vervoer. Vreemd genoeg werd juist de Blauwe Tram in 1961 opgeheven. Deze tram, die op de lijn van Den Haag naar Leiden ook Voorschoten aandeed, kreeg steeds minder reizigers doordat steeds meer mensen een auto kregen. Maar forensen merkten al snel dat de auto ook zo z'n nadelen had. Verkeersopstoppingen, zoals files in deze periode nog vaak genoemd werden, en parkeerproblemen bleken de keerzijde van het autobezit. Hoewel Voorschoten al heel vroeg een station had, was het treinverkeer in de oorlog stilgelegd en nooit meer op gang gekomen. De onvermoeibare burgemeester De Kool sloeg opnieuw aan het lobbyen en wederom met succes. In 1969 werd het station Voorschoten heropend.

Sindsdien maken vele forensen tot op de dag van vandaag hun doordeweekse treinritjes naar het werk en terug naar ons Voorschotens paradijsje.*

*Mijn Voorschotens Paradijsje, een gedicht van Nellie van Kol (1851-1930)

Dit artikel is een bewerking van de tekst voor een lezing die Arita Jol hield bij de Nutsschool eind 2013 en die ook wordt opgenomen in het jubileumboek dat wordt uitgegeven ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan dat de school dit jaar vierde.

Beeldmateriaal: Jan Sloof, foto's: collectie Museum Voorschoten

Bron: *Voorschoten...een halve eeuw geleden* (boekje en DVD, uitgaven van het Museum Voorschoten).

Volgens planning zal in april 2015 het Bondsgebouw aan de Leidseweg gesloopt worden. Dan wordt tevens het nieuwe pand zichtbaar. Ruim honderd jaar geschiedenis van kerkelijke en niet-kerkelijke activiteiten vond hier in het Bondsgebouw plaats. Vrijwel iedere Voorschotenaar zette hier voet over de drempel! Het 115 jaar oude gebouw was, op het Ambachtshuis na, lange tijd het enige verenigingsgebouw in Voorschoten.

Het is de moeite waard om een passend afscheid te nemen. Daartoe is een kleine commissie samengesteld.

Er wordt een boekje gemaakt om de geschiedenis van het Bondsgebouw niet verloren te laten gaan. De samenstellers zoeken naar foto's die gemaakt zijn bij het gebruik van het gebouw. Denk bijvoorbeeld aan feestavonden, toneeluitvoeringen, bruiloften, etc.

Als er voldoende materiaal binnenkomt (niet alleen foto's) wordt ook een avond van herinneringen over het gebouw georganiseerd, gecombineerd met een tentoonstelling. Dan worden beelden getoond en wil men vooral verhalen horen uit de geschiedenis van het gebouw.

Omdat er in het Bondsgebouw heel wat is gedanst kwam de commissie op het idee een dansavond te organiseren, waarschijnlijk op 27 februari 2015.

Foto's, voorwerpen, verhalen? Laat het weten, niet vergeten! Heeft u materiaal voor het boekje en voor de tentoonstelling en/of herinneringen? Laat het de werkgroep weten, bijvoorbeeld via secretaris@rkvoorschoten.nl (Jan Iemenschot 071-5616921) of jsloof@hetnet.nl (Jan Sloof 071-5766607).

Uiteraard bent u van harte welkom om mee te helpen aan een of meerdere activiteiten!

Nieuws, zienswijzen, activiteiten en nog veel meer op onze website

Al onze activiteiten plaatsen we direct op onze site. Zoals onze ingediende zienswijzen en inspreekteksten en uiteraard de Nieuwsbrieven staan erop. Het websiteadres is:

www.oudgroenenleefbaarvoorschoten.nl.

Wilt u onze *Nieuwsbrief* digitaal ontvangen, stuur dan een e-mail naar nieuwsbrief@oudgroenenleefbaarvoorschoten.nl met het verzoek hiertoe en we zetten uw e-mailadres op onze verzendlijst.

Mail of schrijf ons

Heeft u iets voor de *Nieuwsbrief* dat u aan ons kwijt wilt, stuur het ons toe:

per e-mail: nieuwsbrief@oudgroenenleefbaarvoorschoten.nl;

per post:

Redactie Nieuwsbrief OGLV
Karel Doormanlaan 11
2252 BE Voorschoten

Aankondiging per e-mail

Onze Nieuwsbrief verschijnt viermaal per jaar. Als we tussen twee Nieuwsbrieven door een belangrijke mededeling voor onze leden hebben, sturen we die per e-mail, ook als we tussendoor een nieuwe activiteit voor onze leden hebben georganiseerd.

Wilt u voorkomen dat u iets mist en heeft u uw e-mailadres nog niet aan ons doorgegeven, stuurt u dan een e-mail naar onze leden-administrateur:

ledenadministratie@oudgroenenleefbaarvoorschoten.nl.

Van harte heten we welkom bij onze vereniging:

Mw. R. van der Zalm-Both	Chopinlaan 74	Voorschoten
Mw. A. Ostwald	Douw van der Kraplaan 53	Voorschoten
Hr. . R. Seitzinger	Huijgenspark 44	Den Haag
Mw. F. Cramer	Marnixstraat 8	Voorschoten
Mw. M. Lodder	Baron van Ghentlaan 78	Voorschoten
Hr. G. van der Kooij	Voorstraat 49-A	Voorschoten
Hr. J. Politiek	De Sav. Lohmanplantsoen 14	Voorschoten
Mw. A. Haadsma	John F. Kennedyplantsoen 17	Voorschoten
Mw. T. Meijer	Donklaan 3	Voorschoten
Mw. J.M. van Kasterop	Nienke van Hichtumstraat 12	Leiden
Hr. H.S. Leenstra	Leidseweg 180	Voorschoten
Hr. E. Nijhuis	Leidseweg 556	Voorschoten
Mw. R. Remmerswaal	Annie M.G. Schmidtdaan 370	Voorschoten
Hr. M. van der Meij	Von Weberlaan 1	Voorschoten
Hr. A. van der Spengen	Annie M.G. Schmidtdaan 374	Voorschoten
Hr. A. Passchier	Leeuwerikerf 5	Voorschoten
Hr. P. de Groot	Prinses Beatrixlaan 20	Voorschoten
Hr. J. van de Peppel	Oranjeboomstraat 3	Voorschoten
Mw. E.M. Wensveen	Richard Wagnerlaan 67	Voorschoten
Mw. E. Platenburg	Wijngaardenlaan 56	Voorschoten
Mw. H. Teunissen	Schubertplantsoen 6	Voorschoten
Hr. R.W.M. Giard	Oranjeplein 5	Voorschoten
Hr. P.C. Giordano	Schubertlaan 87	Leiden
Mw. L.T.M. Offringa-Knibbe	Mozartlaan 44	Voorschoten